

De voksne børn i

Børn, der udsættes for omsorgssvigt, lærer tidligt at passe på sig selv. Det påvirker deres tilknytning til andre, og sen indgriben gør det sværere. ”Men du får mig ikke til at sige, at noget tidspunkt er for sent,” siger psykologen Inger Thormann.

Når et barn fødes og bliver lagt på sin mors mave, sanser det sin mor, og moren sanser barnet. Allerede her sker der noget: Ligesom et dyrebarn ved et menneskebarn også instinktivt, at hvis det skal overleve, så skal det blive tæt ved sin mor.”

Længere når psykologen Inger Thormann ikke, før vi bliver afbrudt. En kollega stikker hovedet ind i det solbeskinnede loftværelse og undskylder forstyrrelsen. Men en lille dreng nedenunder er så ked af det og spørger efter Inger. Hun kunne vel ikke lige ?

Jo, det kan Inger Thormann godt. Kan og vil. I 28 år har hun arbejdet med de små størrelser her på Skodsborg Observations- og behandlingshjem, og hendes forskning om tidligt skadede børn er tæt forbundet med den daglige praksis. Snart er hun tilbage og tager tråden op igen.

Stærke følelser

”Lige fra begyndelsen er barnet parat til at kommunikere og indgå i en relation, og det vil straks opdage, om det bliver imødekommet på sine behov,” fortæller Inger Thormann og understreger, at andre end moren kan skabe et tæt og velfungerende forhold til det lille barn – også helt fremmede. Men uanset hvilken omsorgsgiver, der bliver den primære, er det helt centralt, at man forstår, hvordan man skal indgå i relationen.

”Når barnet er helt lille, er det fyldt af meget stærke følelser, og her kommer omsorgspersonen til at få en meget, meget stor rolle: Hun skal hjælpe barnet til at regulere sine følelser og sin modtagelse af al den stimulation, så verden bliver mere passende, mere forståelig for barnet.”

Hvordan gør man det?

”Det gør man ved at være meget opmærksom på barnets behov og hjælpe det ind i en passende rytme af søvn, mad og kontakt. Moren – hvis det er hende – vil meget hurtigt kunne se: ’Nå, nu begynder barnevognen at bevæge sig, nu er det snart tid til at finde flasken frem’. Så får barnet den erfaring, at når jeg vagner, så kommer mor. Barnet danner

Inger Thormann er cand.psyk. og har de sidste 28 år været ansat på Skodsborg Observations- og behandlingshjem. Hun arbejder bl.a. med spædbarnsterapi og har senest udgivet bogen *De voksne børn. Om omsorgssvigt og resiliens*, der udkom sidste år på Hans Reitzels forlag.

Foto: Michael Dalgaard

Skodsborg

det, vi kalder en indre arbejdsmodel for, at når jeg gør noget bestemt, så gør de andre sådan. Det får nogle bestemte forventninger, som er en slags forstadier til den egentlige tilknytning.”

Mangelfuld omsorg

Inger Thormann fortæller, at mange af de børn, der kommer på Skodsborg, har forældre, der er psykisk syge eller har et misbrug af alkohol eller stoffer. Den omsorg, børnene har fået, har ofte været meget mangelfuld og uforudsigelig, og det får konsekvenser for de forventninger, børnene har til deres omgivelser.

”Jeg har oplevet ottemåneders børn, som allerede har lavet indre arbejdsmodeller af, at de voksne ikke kan passe på dem. Som fx hele tiden er i beredskab. En pige, vi har haft, havde lært at trille sig sammen til en lille kugle, fordi det jævnlige havde oplevet, at mor pludselig kunne miste grebet og slippe det, mens hun sad med det på skødet. Sådanne børn har lært, at omsorg ikke er selvfølge, og børn tilpasser sig de vilkår, de har. I værste fald får vi det, vi kalder de voksne børn – børn, der meget tidligt gør den erfaring, at de må passe på sig selv, for der er ikke andre, der gør det.”

Mange taler om betydningen af en tidlig indsats, og det fremhæves også i aftalen om Barnets Reform. Er der en grænse for hvor sent, man kan gribe ind, hvis et barn skal nå at udvikle en sund tilknytning?

”Man siger, at du inden for de første to et halvt år skal have haft nogle positive oplevelser med at blive mødt. Med at blive set og mødt på dine behov – fx også på din smerte. Og nogle børn kan tilsyneladende nøjes med meget lidt; det kommer så igen an på udgangspunktet, hvor modstandsdygtigt eller sårbart, barnet er. Men selv om vi generelt ved,

at tidlig indsats er meget vigtig, så synes jeg ikke, man kan sige, at det på et tidspunkt er for sent. Det vil jeg ikke citeres for! Vi ser det jo også med børn, der adopteres sent. Det kan være et sundt og dejligt barn, eller du kan risikere at få et barn, som ikke har sin tilknytning udviklet, og hvor man ligesom skal starte forfra. Her bliver tilknytningen måske mere på det kognitive plan. Men du får mig ikke til at sige, at det er for sent, at *noget* tidspunkt er for sent!”

’Du var en prinsesse’

Hvis man primært lærer at håndtere sine relationer ad kognitiv vej og altså ikke får den der helt dybe, emotionelle tilknytning, hvad sker der så med de relationer, man får som voksen?

”Jamen, det kan blive rigtig godt! Men du skal bare vide, at du har det andet i rygsækken at bære på, som kan tynde dig. Du har alle de der gamle arbejdsmodeller, som kan blive tændt igen, og det må man så arbejde med. Jeg får henvendelser fra store børn, der har boet her, og som sådan ville ønske, at man kunne lave deres historie om. Og hvor mit job så er at sige: ’Jamen ved du hvad, historien var faktisk god. Du var en prinsesse. Prøv at se de ringbind, din pædagog lavede, mens du var her. Se billederne her, se, hvordan du bliver nurset.’”

Du giver dem en alternativ historie?

”Ja, netop! Når jeg sidder med omsorgssvigtede voksne og unge, tænker jeg meget på, at det er så vigtigt engang imellem at tage den rygsæk her frem og kigge i den. Og mærke den smerte, det var, at man er vokset op med en alkoholiseret mor eller fik tæv af sin far. Men så skal der være nogen, der skubber en til at se på de formildende omstændigheder – som kalder jeg det. Man skal ikke fornægte sin historie. Men du skal

også have hjælp til at se på de formildende omstændigheder.”

Børn uden filter

I Barnets Reform er der meget fokus på kontinuitet i selve anbringelsen, og det er også et helt centralt aspekt for børnenes trivsel, fremhæver Inger Thormann, og fortæller om en undersøgelse, de har lavet på Skodsborg. Den viste blandt andet, at når man skal finde den placering, barnet skal have på længere sigt, er det en vigtig forudsætning, at barnet er beskrevet, som hun udtrykker det.

”Det skal have været igennem en observationsperiode, have modtaget behandling og være i overbevisende trivsel. Vi skal have beskrevet, hvordan netop det her barn er, hvordan det trøstes, hvad leger det bedst med, hvor høj grad tilknytning er der opnået osv. Så kan fx en plejefamilie overveje, om det her er en opgave for dem, og andre professionelle kan vurdere, om det er en god matchning. Mange af vores børn har særlige skader, de kan have vanskeligheder ved at spise, ved at sove, ved at modtage kontakt osv. Det er børn uden filter, og som kræver en helt bestemt behandling. Den viden kan man ikke forvente er til stede i en almindelig plejefamilie, og så er det, at barnets kontinuitet allerede bliver truet. For så er der en meget stor risiko for, at familien må give opgaven fra sig.”

Og så bliver der et brud mere.?

”Ja. Og det er alle disse brud som specielt sårbare børn ikke kan tåle. Og som ligger i rygsækken, når de skal ud og etablere kontakt med nye mennesker. Så bliver det lynhurtigt til en indre arbejdsmodel: ’Jeg kan lige så godt vælte saftevandet med det samme, fordi jeg bliver her alligevel ikke. Så det gør jo ikke noget, de bliver sure på mig.’ Og det er så trist at se!”

Så hellere bruge et halvt år på at finde en løsning, I tror på?

”Ja, meget hellere. Meget hellere!” ■

Af redaktør Sanne Bertram
sbe@servicestyrelsen.dk